ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Когон шахри

2024 йил 14 май

Когон туманлараро иқтисодий суди, судья Ф.Муродовнинг раислигида, А.Шариповнинг котиблигида, даъвогар вакиллари Қ.Нурумбетова, Р.Файзиев (ишончнома асосида)ларнинг иштирокида, даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилояти худудий бошқармасининг жавобгар "Ҳайдар Полвон замини" фермер хўжалигига нисбатан такдим этган даъво аризаси юзасидан қўзғатилган ишни даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти биносида очиқ сайёр суд мажлисида кўриб чиқиб,

АНИКЛАДИ:

"Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти (бундан буён матнда даъвогар ёки АЖ деб юритилади) манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилояти худудий бошқармаси (бундан буён матнда Палата деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, "Ҳайдар Полвон замини" фермер хўжалиги (бундан буён матнда жавобгар ёки ФХ деб юритилади)дан 63.469.016 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган АЖ вакиллари даъвони қувватлаб, унда келтириб ўтилган асосларни такрорлаб, судга даъво аризаси билан мурожаат жавобгар килинганидан сўнг хам томонидан қарздорлик тўлаб қаноатлантириб берилмаганлигини беришни билдириб, даъвони тўлиқ сўрашди.

Суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган Палата ҳамда жавобгар, вакил иштирокини таъминлашмади. Бирок, Палата даъво аризасида ишни ўзининг иштирокисиз кўриб чиқишни сўраган. Шу сабабли суд, ишни Ўзбекистон Республикаси иктисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда ИПК деб юритилади)нинг 128, 170-моддаларига асосан уларнинг иштирокисиз кўриб чиқишни лозим топади.

Суд, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, даъвогарнинг тушунтиришларини тинглаб, қуйидаги асосларга кўра даъвони қаноатлантиришни лозим топади.

Даъво аризаси ва иш хужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 2022 йил 15 сентябрда 27-кб-сонли ғаллачилик кластери билан фермер хўжалиги ўртасида бошоқли дон харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси (бундан буён матнда шартнома деб юритилади) тузилган бўлиб, шартнома шартларига мувофик жавобгар ўзига тегишли ер майдонидан давлат стандарти бўйича шартноманинг 1.2-бандида кўрсатилган махсулотни АЖга топшириш мажбуриятини, даъвогар эса ФХни ушбу шартномада белгиланган тартибда бошоқли дон уруғлиги билан таъминлаш, етиштирилган махсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммаларига олган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 357-моддасининг биринчи қисмига кўра, шартнома тузилган пайтидан бошлаб кучга киради ва тарафлар учун мажбурий бўлиб қолади.

ФК 465-моддасининг биринчи қисмига кўра, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Шартномага кўра, даъвогар томонидан жавобгарга аванс хисобидан агротехник тадбирларни ўз вактида амалга ошириш ва шартномавий мажбуриятларини лозим даражада бажариш максадида аванс маблағлари кўчириб берилган ҳамда ҳисобварақ-фактураларга асосан моддий ресурслар етказиб берилиб, хизматлар кўрсатилган. Бирок, маҳсулот тўлик микдорда етказиб берилмаганлиги натижасида ФХнинг АЖ олдида қарздорлиги аванс ҳисобидан 63.469.016 сўмни ташкил этган.

Қарздорликни ихтиёрий равишда тўлаб бериш ҳақидаги АЖнинг талабномаси оқибатсиз қолдирилганлиги учун даъвогар манфаатида Палата судга жавобгарга нисбатан даъво аризасида кўрсатилган талаб билан мурожаат қилишга мажбур бўлган.

ФКнинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 238-моддасининг биринчи қисмига кўра, мажбурият келишилган ва тарафлар учун мақбул усулда бажарилиши шарт.

ФК 244-моддасининг биринчи қисмида агар қонунчилик ёки шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмслиги белгиланган.

Шартноманинг 2.2-банди талабига кўра, жавобгар шартномада белгиланган микдорда ва ассортиментда тегишли сифатга эга бўлган махсулотни даъвогарга 2023 йил 10 августдан кечиктирмай топшириши лозим бўлган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги 383-сонли қарори билан тасдиқланган "Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисида"ги Низом 29-бандининг учинчи хатбошисига асосан тайёрлов ташкилоти қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари аванс суммасида назарда тутилган ҳажмларда топширилмаган такдирда тузилган шартномага мувофиқ илгари берилган аванс маблағлари қопланишини хўжаликлардан талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Жавобгарнинг қарзи иш хужжатларидаги шартнома, ҳисобварақфактуралар, АЖ томонидан бир томонлама тасдиқланган ўзаро солиштирма

далолатнома, суд мухокамасидаги тарафларнинг тушунтиришлари билан тасдикланади.

АЖ томонидан тақдим этилган ёзма маълумотномага кўра, судга даъво аризаси билан мурожаат қилинганидан сўнг ҳам жавобгар томонидан асосий қарз тўлаб берилмаган. Шу сабабли суд, АЖнинг ушбу маълумотномасини инобатга олиб, даъвони қаноатлантиришни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмида суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиши белгиланган.

"Давлат божи тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан тасдиқланган "Давлат божи ставкаларининг микдорлари" 2-бандининг "а" кичик бандига кўра, мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво баҳосининг 2 фоизи миқдорида, бироқ БҲМнинг 1 бараваридан кам бўлмаган миқдорда давлат божи тўланиши лозим.

Суд, даъво қаноатлантирилганлиги сабабли суд харажатларини жавобгарнинг зиммасига юклашни, ундан даъвогар фойдасига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати, шунингдек Республика бюджетига 1.269.380,32 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларни инобатга олиб ҳамда ИПКнинг 118, 128, 170, 176-179 ва 186-моддаларини қўллаб, суд

КАРОР КИЛДИ:

Даъво қаноатлантирилсин.

Жавобгар "Ҳайдар Полвон замини" фермер хўжалигидан даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти фойдасига 63.469.016 сўм асосий қарз, 34.000 сўм олдиндан тўланган почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "Ҳайдар Полвон замини" фермер хўжалигидан Республика бюджетига 1.269.380,32 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори бир ойдан сўнг қонуний кучга киради ҳамда ижро варақалари берилади.

Хал қилув қарори устидан шу суд орқали Бухоро вилоят судига ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Судья

Ф.Муродов

